

Загребельна Олександра, Мирончук Наталія
(Житомир, Україна)

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНИХ ГУРТКІВ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті досліджено роль позашкільних гуртків у формуванні творчого потенціалу учнів молодшого шкільного віку. Розглянуто поняття позашкільної освіти, творчого потенціалу та особливості розвитку креативних здібностей в учнів початкових класів. Визначено умови ефективної роботи гуртків та переваги позашкільної освіти, зокрема вплив гурткової роботи на креативність і творчість дітей, їх емоційний інтелект, самооцінку та мотивацію до самореалізації.

Ключові слова: гуртки, позашкільна освіта, творчий потенціал, учень, початкова школа.

Сучасне суспільство вимагає від освітнього процесу не тільки формування навчальних компетентностей, але й розвитку творчого потенціалу особистості дитини. Важливими навичками є креативність, критичне мислення, комунікативні навички, вміння працювати в команді. Формувати такі уміння варто в період активного розвитку особистості, а саме в молодшому шкільному віці. Потужним засобом формування творчого потенціалу молодших школярів є позашкільна освіта, особливо гурткова робота.

Проблема формування творчих здібностей особистості є предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, дослідження творчого характеру пізнавального процесу здійснювали О. Антонова, Т. Громов, В. Моляко, О. Музика та ін. Питанню розвитку творчих здібностей особистості присвятили свої праці Д. Богоявленська, Г. Костюк, С. Рубінштейн та інші. О. Дмитрієва (2024) досліджує роль позашкільної освіти в розвитку творчих здібностей особистості, а також розглядає сучасні тенденції розвитку позашкільної освіти. Н. Пігулко (2021) розкриває сутність і характеризує роль гурткової роботи в творчому розвитку учнів.

С. Коновець (2016) аналізує методологічні підходи до творчого розвитку особистості.

На сьогодні заклад позашкільної освіти є однією із важливих інституцій розвитку креативної особистості та самореалізації молоді. Позашкілля є важливою складовою системи безперервної освіти й спрямоване на забезпечення всебічного розвитку особистості, її творчого потенціалу, формування моральних і духовних цінностей, естетичного смаку, практичних навичок, умінь для успішної реалізації індивіда в суспільстві.

Творчий потенціал – це сукупність здібностей, рис характеру та особистісних якостей, які надають можливість особистості створювати нові ідеї, підходи та продукти діяльності.

Молодший шкільний вік є сенситивним періодом для формування та розвитку креативності та творчості. Це пов'язано з тим, що у дітей цього віку високий рівень емоційності, активна уява, вони відкриті до нового досвіду. Провідною є ігрова діяльність, молодшим школярам подобається вигадувати, експериментувати. Тому залучення дітей до гурткової роботи створює можливість для розвитку цих характеристик у вільній, творчій атмосфері.

Сьогодні існує велика кількість гуртків, відповідно у дітей є безліч можливостей для вільного вибору напрямку творчої діяльності. Зокрема, існують такі напрями позашкільного розвитку: художні: ліплення, малювання, аплікація, вишивання, в'язання; музичні: спів, гра на музичних інструментах; театральні: акторська майстерність, художнє читання, шоу-театр; хореографічні; технічні: робототехніка, моделювання, програмування.

Позашкільний процес ґрунтується на індивідуальному підході, враховуються інтереси, можливості та темпи кожного вихованця. У позашкіллі панує невимушена, творча, дещо неформальна атмосфера, що сприяє кращій адаптації дитини в колективі. Керівники гуртків вільно обирають форми і засоби роботи, які враховуватимуть психофізичні особливості вихованців, власний досвід та формують сприятливу атмосферу.

Основною метою закладів позашкільної освіти є забезпечення потреб у творчій реалізації, здобутті додаткових знань, умінь і навичок в обраній діяльності. Робота щодо розвитку творчих здібностей у дітей, які відвідують гуртки, є ефективною, якщо дотримуються такі умови:

- 1) запропоновані завдання мають бути спрямовані не тільки на відпрацювання стандартного алгоритму, а й розвивати інтуїцію, навички нестандартно діяти у різних ситуаціях і, головне, розвивати творчість;
- 2) навчально-виховний процес насичений творчою діяльністю, яка сприяє повному задоволенню і розвитку пізнавальних потреб учнів, надає можливість творчо зростати, зацікавлює й мотивує вихованців;
- 3) навчально-виховний процес є емоційно забарвленим; у колективі панує творча й дружня атмосфера, в якій діти отримують позитивні емоції, формують відчуття впевненості у собі.

Керівник гуртка має не лише бути організатором діяльності, але й надихати та бути прикладом для вихованців. Важливо, щоб педагог використовував на занятті інноваційні методики, комп'ютерні технології, емоційно підтримував дітей, створював ситуації успіху, а також розвивав у них комунікативні здібності та навички працювати в команді.

Отже, позашкільна освіта є важливим елементом освітнього процесу, яка сприяє розвитку творчості й креативності учнів молодшого шкільного віку. Індивідуальний підхід, свобода творчості, різноманітність видів гурткової роботи сприяють розвитку творчої особистості, спонукають до самовдосконалення та самореалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитрієва, О. В. (2024). Роль позашкільної освіти у формуванні творчої особистості. Український досвід у контексті європейських тенденцій. *Грааль науки*. 43. 475–478.
2. Коновець, С. В. (2016). Методологія дослідження проблеми творчого розвитку особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 4. 67–83.
3. Пігулко, Н. (2021). Суть і тенденції позакласної та гурткової роботи. *Позакласна та гурткова робота як засіб формування професійних навичок*: матеріали доп. (тез) учасників науково-метод. конф., м. Любешів, 3–7.